

”Vår samlade bedömning är att Aneby har
ett väl fungerande arbete med
integration”

Revisionsrapport

Fördjupad granskning av
integration

Aneby kommun

Anna Werner, KomRedo

2019-11-22

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Uppdrag	4
2 Bakgrund	4
3 Projektets syfte, ändamål och avgränsning	5
4 Revisionskriterier	6
5 Ansvarig styrelse	6
6 Metoder	7
7 Oberoende och integritet	7
8 Resultat av granskningen	7
8.1 Övergripande strategi för integration.....	7
8.1.1 Iakttagelser	7
8.1.2 Kommentarer.....	8
8.2 Organisering av mottagande av nyanlända inom socialtjänst, särskilt stöd och bosättning	9
8.2.1 Iakttagelser	9
8.2.2 Kommentarer.....	15
8.3 Organisering av mottagande av nyanlända inom förskola, grundskola, vuxenutbildning och SFI.....	15
8.3.1 Iakttagelser	15
8.3.2 Kommentarer.....	19
8.4 Organisering av mottagande av nyanlända inom kultur och fritid och socialt stöd.....	20
8.4.1 Iakttagelser	20
8.4.2 Kommentarer.....	23
8.5 Organisering av mottagande av nyanlända inom överförmyndarverksamhet	24
8.5.1 Iakttagelser	24
8.5.2 Kommentarer.....	25
8.6 Samverkan kring integration inom kommunen	26
8.6.1 Iakttagelser	26
8.6.2 Kommentarer.....	26
8.7 Samverkan med arbetsförmedlingen och migrationsverket	27

8.7.1 lakttagelser	27
8.7.2 Kommentarer	28
8.8 Hantering av återsökning, statistik och kostnader	28
8.8.1 lakttagelser	28
8.8.2 Kommentarer	30
8.9 Projekt och initiativ för att öka nyanländas integrering i samhället.....	30
8.9.1 lakttagelser	30
8.9.2 Kommentarer	30
9 Jämförelse Ydre, Aneby och Eksjö	31
Bilaga 1: Jämförelser från Kolada	33

Sammanfattning

Vår samlade bedömning är att Aneby kommun har ett väl fungerande arbete med integration.

Aneby har en historik av att ta samhällsansvar och hjälpa människor att få en plats i samhället. Civilsamhället är starkt i Aneby och politiskt finns det en ambition att ge stöd till nyanlända. Vi håller med om att den rapportering som sker från verksamheterna till politikerna är ändamålsenlig och tillräcklig.

Inom Aneby kommuns avdelningar söks stora summor statsbidrag och medel för att driva olika projekt. Vissa projekt och initiativ har kommunen inte sökt pengar för utan drivs via samverkan med civilsamhället. Civilsamhället i Aneby är starkt. Många av projekten har varit framgångsrika och bland annat lett till att elever går ut grundskolan med fullständiga betyg samt att personer som stått långt ifrån arbetsmarknaden via projekt och nystartsjobb nu är i arbete. Alla får plats-veckan anser vi vara ett mycket gott exempel på integrationsfrämjande verksamhet och den är unik i sitt slag. Vi anser att Aneby kommun jobbar på ett tillfredsställande sätt med projekt och att de många projekten har bidragit till att främja integrationen i kommunen.

Aneby har dock ingen övergripande plan för integration i kommunen. Idag utförs mycket integrationsfrämjande arbete inom flera avdelningar. Trots att mycket innovativt integrationsarbete sker i kommunen finns inte någon centralt placerad integrationsstrategi. Vi anser dock att det är av stor vikt att Aneby gör en kommungemensam plan för integration och skriftligt tecknar ner den gemensamma riktningen för kommunens integrationsarbete. Vi anser att det saknas någon form av central funktion som håller ihop alla delar av kommunens integration.

Vi ser att biblioteket fyller en viktig funktion men anser att det är av vikt att deras roll formaliseras om den ska fortsätta. Vi anser att även detta går in i frågan om att skapa en kommungemensam plan för integration eftersom om det ev. uppdraget som medborgarkontorsfunktion i så fall kan planeras mer utifrån strategisk synvinkel och kommunens resurser på så sätt kan styras för att bli mer effektiva.

Vi ser att Aneby kommun på många sätt visat att de är ett föredöme med sin inkluderande syn på arbete med integration. Vår bild är att Aneby kommun ser de nyanlända som resurser och att det finns en stark sammanhållning i kommunen.

1 Uppdrag

KomRedo har fått i uppdrag av revisorerna i Aneby kommun att genomföra en fördjupad granskning av kommunens hantering av integration. Granskningen görs i samarbete med Ydre och Eksjö kommuner. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019. Resultatet av vår granskning kan utgöra en del av ett underlag för kommunrevisorernas prövning om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt sätt. Syfte och mål beskrivs närmare i avsnitt 3.

2 Bakgrund

År 2015 tar Sverige emot ca 163 000 asylsökande, dubbelt så många personer som under 2014. Sverige upplever tillsammans med Europa en av de största flyktingvågorna i modern tid. I slutet på år 2015 meddelar regeringen att migrationspolitiken kommer att anpassas till EU:s miniminivå. Redan 2016 minskar således inströmningen men kommunerna står fortfarande i arbetet med att fortsätta med integrationsarbetet både för dem som redan kommit till Sverige och de nya som fortsätter att komma, om än i mindre utsträckning.

Kommunerna har under de senaste åren ställts inför stora utmaningar. När flyktingströmmarna ökade som mest behövde kommunerna agera snabbt vilket fick till följd att planering inte alltid kunde göras i den utsträckning som hade varit önskvärt. Utmaningarna visade sig inom många olika områden och bestod bland annat av att anskaffa bostäder både för ensamkommande och personer som anvisats till kommunerna, tillhandahålla gode män, tillgodose försörjning, tillhandahålla förskoleplatser, skolplatser och platser inom vuxenutbildning samt tillgodose människors behov av vård- och omsorg. Detta ställde och ställer fortfarande krav på att kommunerna förmår att samarbeta inom den egna organisationen för att samtidigt kunna arbeta både effektivt och kostnadsmedvetet. I mindre kommuner är utmaningarna om möjligt ännu större dels eftersom skatteintäkterna är lägre dels eftersom organisationen består av färre personer. Med detta som utgångspunkt torde det vara gynnsamt både ur ett ekonomiskt och ett effektivitetsperspektiv att inte bara samarbeta inom organisationen utan även att samarbeta över kommungränserna.

Revisorerna i Aneby, Eksjö och Ydre kommuner har på ett gemensamt seminarium var för sig noterat integration som ett riskområde. Om inte en person med utländsk bakgrund integreras i samhället kommer kommunen att belastas med höga kostnader samtidigt som det för individen kan innebära lidande och utanförskap.

Aneby kommun har ca 6500 invånare. Ungefär hälften bor i centralorten Aneby. Förutom Aneby finns tätorterna Frinnaryd och Sundhultsbrunn i kommunen. Aneby ligger i Jönköpings län och

gränsar till kommunerna Eksjö, Ydre, Tranås, Jönköping och Nässjö. Den 31 december 2018 bodde totalt 870 utrikesfödda i Aneby kommun.

Aneby kommun består av en stor förvaltning som ligger under kommunstyrelsen. Förvaltningen är uppdelad i fyra olika avdelningar; Barn- och ungdomsavdelningen, Sociala avdelningen, Kommunserviceavdelningen och Samhällsbyggnadsavdelningen. Under kommunstyrelsen finns tre utskott, bl. a. sociala utskottet som hanterar individärenden inom den sociala avdelningen.

3 Projektets syfte, ändamål och avgränsning

Granskningens syfte har varit att undersöka om kommunen har en ändamålsenlig hantering av integrationen. Eksjö, Aneby och Ydre har valt att genomföra en fördjupad granskning av integrationen i respektive kommun både för att se hur arbetet med integrationen fungerat och samtidigt få inblick i hur de andra kommunerna löst integrationsfrågan. Att göra granskningen parallellt i de tre kommunerna ger möjlighet till jämförelse mellan kommunerna och möjlighet att dra lärdom av varandras integrationsarbete.

För att besvara den övergripande revisionsfrågan har nedanstående frågeställningar belysts och besvarats i granskningen:

1. Har kommunen någon övergripande strategi för integration och hur är den i så fall formulerad? Finns styrdokument?

2. Hur har kommunen organiserat mottagandet av nyanlända inom nedanstående områden (utgångspunkter: planering, genomförande och uppföljning):

- Förskola/skola
- Överförmyndarverksamhet
- Socialtjänst; försörjningsstöd, stöd till föräldrar mm
- SFI, SO (samhällsorienterade ämnen) och annan kommunal vuxenutbildning
- Bosättning
- Särskilt stöd; funktionsnedsättning, äldreomsorg, bostadsanpassning mm
- Kultur/Fritid
- Socialt stöd

3. Hur samverkar kommunens förvaltningar/sektorer kring integration?

4. Hur samverkar kommunen med arbetsförmedlingen och migrationsverket? Finns Lokala överenskommelser?

5. Hur hanteras schablonersättning och ersättning efter ansökan (s.k. återsökning) inom kommunen?
6. Hur hanteras statistik och kostnader inom området?
7. Finns några projekt eller andra initiativ för att öka de nyanländas integrering i samhället?
8. Hur följs arbetet med integration upp på en övergripande nivå?

4 Revisionskriterier

Till grund för revisionen har följande lagstiftning legat:

- Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.
- Lag (1994:137 om mottagande av asylsökande med flera
- Lag (2017:581) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända
- Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar om att få uppehållstillstånd
- Utlänningslag (2005:716)
- Lagen om eget boende, EBO-lagen, (tredje paragrafen tredje stycket i LMA)
- Skollagen (2010:800)
- Lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare
- Lag (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå
- Ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande, (s k gymnasielagen 2018-06-01) ändringar av lag (2016:757)
- Bibliotekslag (2013:801)

Till grund för revisionen har följande dokument legat:

- Etableringsreformen 2010 och 2018
- Nyanländ i Sverige – effektiva insatser för ett snabbt mottagande (RiR 2014:15)
- Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22 betänkande av mottagandeutredningen)
- Migrationsinfo för alla (2019) redaktör Tove Hovemyr

5 Ansvarig styrelse

Granskningen avser kommunstyrelsen.

6 Metoder

Metoderna innefattar insamling av lagar, förordningar och övergripande nationella styrdokument som studerats. Styrdokument, rutiner och lokala överenskommelser har samlats in från respektive kommun. Granskare har gått igenom dessa innan intervjuerna och därefter analyserat dem.

Intervjufrågorna har upprättats med utgångspunkt i revisionsfrågorna. Intervjuerna har skett på plats i kommunen frånsatt överförmyndarenhet som intervjuats via telefon. Intervjuerna har spelats in med ljudmedium och filerna har förstörts efter att revisionsrapporten faktagranskats.

Intervjuer har genomförts med av kommunen utsedda representanter inom respektive område. Följande funktioner har intervjuats:

- Representanter från socialtjänst; chef för integrationsenheten och arbetsmarknadsenheten, chef för myndighetsenheten IFO samt chef för sociala avdelningen, LSS och äldre
- Representant från överförmyndarenhet; chef för överförmyndarverksamheten Höglandet
- Representanter för skola/utbildning; rektor åk 7–9, enhetschef och samordnare för nyanlända inom skolan
- Representanter för kultur och fritid och socialt stöd; bibliotekschef, fritids- och näringslivsansvarig
- Presidium sociala utskottet

Det är kommunernas redovisade material samt de uppgifter som kommit fram i intervjuerna som har varit utgångspunkten för granskningen. Analys och bedömning av resultat grundar sig på insamlade styrdokument, egna verifieringar och intervjuer.

7 Oberoende och integritet

Vi har i enlighet med SKYREVs rekommendation provat vårt oberoende. Vi har inte funnit några sådana omständigheter som tyder på att vårt oberoende och integritet kan ifrågasättas.

8 Resultat av granskningen

8.1 Övergripande strategi för integration

8.1.1 Iakttagelser

Aneby har historiskt sett ända sedan Vita bussarnas tid efter andra världskriget en tradition att ta emot människor i nöd. Vid flyktingvågen som kulminerade år 2015 gick kommunen återigen in för att ta ett samhällsansvar och hjälpa till att ge människor en plats i samhället. Kommunen gjorde satsningar i god tro då Migrationsverket gick ut med information om att kommunerna skulle få

täckning för sina insatser. När sedan flyktingvägen avstannade sitter Aneby kvar med kostnader. Migrationsverket skrek efter kommunernas hjälp och pumpade ut pengar och det gick att återsöka medel för både hyror och omhändertagandet. Kommunen gick in i hyresavtal för att lösa det akuta behovet. När sedan strömmarna av ensamkommande minskade och boendena fick lägga ner sitter Aneby idag kvar med stora kostnader för hyror till år 2021. Ca 800 000 per år. Man väntar även på pengar från övriga återsökningar, men det finns en stor oro att endast delar av detta ska betalas ut till kommunen.

Aneby tog med andra ord emot en mycket stor flyktingström hösten 2015. Kommunen gjorde enligt politikerna i SU ett mycket bra jobb för att ta emot flyktingarna. Kommunen och civilsamhället slöt upp sida vid sida. Ett anläggningsboende är beläget i kommunen och vid sidan om detta har man även öppnat upp HVB-hem för ensamkommande i egen drift.

Aneby har ingen centralt placerad integrationsstrategi utan integrationsenheten har huvudansvaret för integration. Kommundirektören har regelbundna nätverksmöten med avdelningscheferna där även integrationsenheten deltar. Även ekonom finns representerad. På mötet diskuteras övergripande frågor kring integration till exempel ökade behov av förskola, skola, extraresurser till biblioteket p g a ökat tryck, hur projektpengar används mm. Denna grupp har en strategisk funktion och mötena bokas terminsvis. Det finns inte någon övergripande plan för integration i kommunen. Integrationsenheten har egna rutiner och dokument men det finns inte någon integrationsplan på kommunnivå. Både socialförvaltningen och skolan upplever att samverkan är bra. Socialförvaltningens integrationsenhetschef deltar i länsstyrelsens centrala nätverk för integrationsfrågor med andra kommuner.

Alla enheter gör månadsrapporter som rapporteras till politikerna i sociala utskottet. Delårsbokslut och årsbokslut rapporteras till kommunstyrelsen. Även vissa projekt rapporteras direkt till kommunstyrelsen. Utskottets ledamöter för fram att de anser att de får regelbundna och tillräckliga rapporter kring integration.

8.1.2 Kommentarer

Aneby har en historik av att ta samhällsansvar och hjälpa människor att få en plats i samhället. Civilsamhället är starkt i Aneby och politiskt finns det en ambition att ge stöd till nyanlända. Vi håller med om att den rapportering som sker från verksamheterna till politikerna är ändamålsenlig och tillräcklig.

Aneby har ingen övergripande plan för integration i kommunen. Vi anser dock att det är av stor vikt att Aneby gör en kommungemensam plan för integration och skriftligt tecknar ner den gemensamma riktningen för kommunens integrationsarbete.

Idag utförs mycket integrationsfrämjande arbete inom flera avdelningar. Trots att mycket innovativt integrationsarbete sker i kommunen finns inte någon centralt placerad integrationsstrategi. Det finns en övergripande grupp med kommundirektören och de olika avdelningscheferna. Vi anser att det saknas någon form av central funktion som håller ihop alla delar av kommunens integration. Eftersom en funktion som på helhetsnivå håller ihop frågorna saknas finns risk att resurserna i kommunen inte riktas rätt och att flera olika avdelningar springer efter samma boll utan att samarbeta.

8.2 Organisering av mottagande av nyanlända inom socialtjänst, särskilt stöd och bosättning
SOA ansvarar för äldreomsorg, funktionshinderomsorg, arbetsmarknadsinsatser och mottagande av ensamkommande barn, individ- och familjeomsorg, integration samt hälso- och sjukvård.

8.2.1 Iakttagelser

Aneby har en myndighetsenhet som är uppdelad i två delar med två chefer som har ett delat ledarskap. En chef ansvarar för barn- och unga, försörjningsstöd, missbruk och våld i nära relationer. Den andra chefen ansvarar för LSS och äldreomsorg både inom myndighetssidan och utförarsidan. Vid sidan om detta finns en chef som är ansvarig för två enheter, integrationsenheten och arbetsmarknadsenheten.

Integrationsenheten har ingen budget som består av medel från kommunen utan verksamheten finansieras till stor del via projektpengar från arbetsförmedlingen och länsstyrelsen och schablonersättning från Migrationsverket. Verksamheten utgår ifrån projektansökningar och enheten arbetar enbart med nyanlända. Arbetsmarknadsenheten har en budget och deras verksamhet riktar sig mot alla som bor i kommunen. Det sker ett samarbete mellan arbetsmarknadsenheten och integrationsenheten. Chefen för integrationsenheten samt en tjänst om 50% finansieras av schablonersättning från Migrationsverket, övriga ca 3 tjänster finansieras av de olika projekten. Syftet med integrationsenhetens verksamhet är att ge nyanlända förutsättningar för etablering i samhället och på arbetsmarknaden.

Integrationsenheten ansvarar för bosättning av nyanlända. Integrationsenheten ansvarar även för försörjningsstöd under den period som kallas för glappet, d v s under den period som de nyanlända inte kommit igång med sin etableringsersättning och övriga ersättningar från Försäkringskassan. De ansvarar även för eventuella behov av försörjningsstöd under etableringstiden. På integrationsenheten finns språkkompetens i dari.

Aneby var en sk frivillig mottagare av ensamkommande innan den stora flyktingvågen. Det första boendet för ensamkommande startades 2011. Detta byggdes på allt eftersom och till slut fanns tre HVB-boenden med beredskap för totalt 75 platser. Den tvärvändning som sedan kom från

regeringen hösten 2015 och den samtida nya ersättningsförordningen gjorde att Aneby omgående var tvungna att börja avveckla platsantalet. Boendena har successivt lagts ned. Det sista boendet, som var ett stödboende för ensamkommande, lades ner årsskiftet 2018/2019. De ensamkommande som bor kvar i kommunen bor i egna lägenheter antingen med egna kontrakt eller med sociala kontrakt. De som fick uppehållstillstånd via gymnasielagen och som inte längre sågs som kommunens ansvar har civilsamhället istället via en förening, SASA, klivit in och tagit ansvar för, till exempel genom att ordna fram värdfamiljer till ungdomarna. Föreningen fick vissa medel från kommunen.

Nu har kommunen endast strömanvisningar på ensamkommande. Det är svårt att veta när de kommer och kommunen har inte längre någon egen verksamhet. De ensamkommande som är i behov av familjehem hanteras på samma sätt som andra barn och ungdomar som har det behovet. Aneby fick nyligen en fråga från Vetlanda som inte ännu har avvecklat alla sina HVB-hem om Aneby ville köpa några platser. Troligen kommer Aneby svara nej på detta eftersom det är för stor risk att det inte kommer finnas tillräckligt mycket underlag för att täcka platserna.

Vid sidan om de ensamkommande har Aneby tagit emot många anvisningar från Migrationsverket med tanke på kommunens storlek. 2015 togs 75 personer emot enligt bosättningslagen från Migrationsverket, 2016 40 personer, 2017 12 personer och 2018 åtta personer. Hittills under 2019 har två personer tagits emot. Av de personer som Aneby har tagit emot via anvisningar från Migrationsverket har alla fått en egen bostad. Socialförvaltningen anser att de på ett bra sätt har lyckats att lotsa in dessa personer i samhället. Under 2015–2016 bestod många av anvisningarna av kvotflyktingar, totalt 50 personer. I dessa fall har kommunen fått rätt lång tid på sig. Dock har det trots det varit svårplanerat eftersom planerad ankomst inte alltid visar sig stämma.

Kommuner som tar emot kvotflyktingar har möjlighet att få medel för att kunna anställa en person under några månader på deltid som fungerar som en slags lots i samhället som ska kunna hjälpa till i kontakter med myndigheter, bland annat Migrationsverket. Vissa av de som kommer som kvotflyktingar har stora behov eftersom de kommer från mycket tuffa förhållanden, inte sällan har de behov av både hemtjänst och LSS-insatser och många mår psykiskt dåligt. Det har fungerat bra i samverkan med handläggarna som arbetar med LSS och äldreomsorg. Här har Aneby stora fördelar av att vara en liten kommun där alla som arbetar känner till varandra. Kontaktvägarna blir korta och man vet alltid vem man kan ringa till om man behöver fråga något eller bolla något. Det har inte funnits någon skriftlig rutin. Integrationsenheten satt tidigare tillsammans med myndighetsenheten och en samverkan skedde naturligt. Detta levde kvar trots att antalet nyanlända ökade och det blev fler personer som jobbade mot målgruppen. En stor utmaning kring kvotflyktingarna har varit att det i många fall saknats viktig information om personerna eftersom inte ens Migrationsverket har

fått all information som behövts. till exempel kom utan kommunens vetskap två funktionsnedsatta personer. Den lägenheten som var tänkt var inte anpassad utan man fick snabbt försöka få till en lägenhet som personerna kunde bo i. Ansvar för bostadsanpassning ligger inte på socialkontoret utan på tekniska som ligger under kommunserviceavdelningen.

Vid sidan om detta har det funnits en hyresgäst utanför Aneby som har öppnat upp och tagit emot personer som velat bosätta sig på egen hand.

Sedan 90-talet har dessutom ett asylboende funnits i kommunen. Det består av åtta lägenheter. Socialtjänsten har inget med deras mottagande att göra eftersom det sköts av Migrationsverket. Dock måste skolan ha en beredskap då barnen har rätt att gå i skolan. I och med den stora flyktingvågen 2015 har Aneby även drivit ett akutboende på Gransnäs. Gransnäs är en stiftsgård som drivs av svenska kyrkan. Ca 80 personer togs emot mellan oktober 2015 till mars 2016. Därefter avvecklades boendet. På akutboendet täcktes personalbehovet upp av civilsamhället till stor del. Sex olika frivilligorganisationer gick in och ordnade att det fanns bemanningen 24 timmar per dygn. Organisationerna tog ansvar för ett dygn var på ett rullande schema. Dagtid fanns där alltid en representation från kommunen. Civilsamhällets insats var massiv och de tog ett stort ansvar och gjorde enligt socialförvaltningen ett mycket fint arbete.

Landsbygdsprojektet som genomfördes 2015–2016 handlade om att öka kapaciteten för bosättning utanför Aneby samt att verka för god integration på landsbygden i kommunen. Många av de som kom via anvisning blev bosatta i ett samhälle som heter Frinaryd som ligger ca 1,5 mil från Aneby. Det bosattes ca 30 personer på kort tid i det lilla samhället och integrationsenheten jobbade då mycket med att stötta lokalbefolkningen att ta emot personerna socialt. Det fanns verksamhet i bygdegården och stöd gavs för att kunna rusta upp fotbollsplanen i byn. Integrationsenheten startade också upp viss öppen verksamhet. En del av pengarna användes även till att utöka lokaltrafiken med fler bussresor för att personerna skulle kunna ta sig till centralorten. Efter projekttiden avvecklades de utökade resorna.

År 2017 startades ett projekt med arbetsförmedlingen som man valde att kalla Glada ögon. Projektet finansieras av Arbetsförmedlingen och genomförs av kommunen och ABF. Arbetsförmedlingen hade svårigheter att få till stånd en fungerande verksamhet för de nyanlända som stod längst ifrån arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen frågade kommunen om de kunde hjälpa till att skapa någon slags verksamhet för dessa personer. Det slutade med att arbetsförmedlingen finansierade 1,5 tjänst på integrationsenheten (inom projektet jobbar fler personer än 1,5 tjänst) och kommunen startade då en utbildning inom samhällsorienterade ämnen som personerna fick gå vid sidan om sin SFI undervisning. Projektet riktar sig både till de nyanlända som är inskrivna i etableringsprogrammet och har en handlingsplan samt till de som har ett behov

av stöd efter etableringsprogrammet. Målgruppen är främst kortutbildade eller de som har behov av extra stöd under sin etableringsprocess eller de som bedöms stå långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden. Målet är att stabilisera nuvarande utveckling av arbetslöshet bland nyanlända och successivt minska antalet arbetslösa. Målet är att tillsammans stödja målgruppen till arbete eller studier och att de därigenom når egen försörjning.

Utbildningen är på en basal nivå och innebär att man arbetar motivationsinriktat mot personerna som främst är kvinnor som aldrig tidigare förvärvat arbetat. Det kunde t. ex. handla om att resonera kring vad ett förvärvsarbete innebär och vad de själva skulle kunna bidra med på arbetsmarknaden. Kvinnorna själva hade initialt sett svårt att se vad de skulle kunna jobba med. Utbildningen har genomförts med tre olika grupper som gått ett halvår vardera. De deltagare som har fortsatt behov av stöd kan genom projektet erbjudas anställningar i form av extratjänster, praktikplatser eller annan form av sysselsättning som ska leda till arbete. Projektet har varit mycket framgångsrikt. Integrationsenhetens chef vill också poängtera att vissa av de kvinnor som när de kom in i Glada ögon, stod så långt ifrån arbetsmarknaden att inte någon trodde att det någonsin skulle vara möjligt att de skulle få en givande sysselsättning. Att kunna gå in och arbeta på extratjänst och bli så pass redo för att komma ut i arbetslivet.

52 personer har erbjudits extratjänster inom kommunen. Aneby har varit bäst på extratjänster inom Jönköpings län i förhållande till folkmängd. Tre personer placerades utanför kommunens verksamheter inom föreningar. Av de 52 personerna som placerades inom kommunen har 10 fått nystartsjobb, 12 går det så kallade barnskötarspåret, 6 har gått vidare till arbetsmarknadsutbildningar och 5 har fått anställningar på den reguljära arbetsmarknaden. Kommunen har en förhoppning om att arbetet med extratjänster ska fortgå i någon form och man tror att man har ca 15 personer som skulle kunna få fortsätta med det. Aneby har byggt upp en fungerande struktur kring extratjänsterna och har arbetsplatser som har möjlighet att ta emot fler personer framåt om möjligheten kommer fortsätta att finnas. Socialförvaltningen är mycket nöjda med samarbetet inom kommunen kring att ta emot personer inom ramen för extratjänsterna. Till exempel har barn- och ungdomsförvaltningen varit en stor mottagare. De har tagit emot 38 av de 52 extratjänsterna. Det har också visat sig att nystartsjobben fått en oväntad vinst då vissa av personerna som praktiserat i skolan har lärt sig mer om samhället och på så sätt fått större förutsättningar i sitt eget föräldraskap.

Aneby kommun har tillsammans med Arbetsförmedlingen under hösten 2018 skapat ett så kallat "Barnskötarspår" vars syfte är att stärka nyanländas arbetsmarknadsintroduktion via en kompetensutveckling till barnskötare. Spåret skapar en plattform för den enskilda att erhålla såväl en fördjupning i svenska språket samt att påbörja en utbildning till barnskötare som omfattar totalt

1300 poäng. Det finns även möjlighet att studera ytterligare 400 poäng för att uppnå en fullständig gymnasieexamen. Barnskötarspåret har inneburit att personer har jobbat på extratjänst i förskolan parallellt med att de studerat till barnskötare och studerat SFI. Aneby ser detta som ett framgångsrikt integrationsprojekt. Yrkeskurserna inom barn och fritid och grundläggande svenska som andraspråk ingår i utbildningen. Utöver detta är deltagarna en dag per vecka ute på arbetsplats. Deltagarna har pågående anställningar som extratjänster som kommer att avslutas under hösten 2019. Målet för den enskilde blir att efter avslutad kompetensutveckling erhålla arbete med eller utan fortsatt stöd från Arbetsförmedlingen inom förskolans verksamhetsområde.

Ytterligare ett projekt som kallas för Unga för arbete i Aneby har startats upp i samverkan med Arbetsförmedlingen. Aneby kommun har genom Europeiska socialfonden beviljats projektet – Unga för arbete i Aneby. Projektet genomförs i samverkan med det lokala näringslivet på småländska höglandet inom träindustri. Projektet syftar till att utbilda unga som står utanför arbetsmarknaden och på så sätt ge dem en grundutbildning som gör dem motiverade för arbete eller studier samt intressanta för näringslivet. Det saknas arbetskraft inom träbranschen vilket gör att det finns goda möjligheter att få ett arbete efter avslutad utbildning. Metoden bygger på en individorienterad modell för utbildning där första steget vid "inskrivning" i projektet blir att ta fram en handlingsplan utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar. Utbildningarna startar i februari 2018 och pågår till mars 2020. Beräknad genomsnittlig tid per deltagare i projektet är 10 månader, detta är dock bara ett riktmärke då utbildningens individorientering kan komma att leda till både kortare och längre tid för den enskilde individen. Av 12 som genomgått utbildningen har 9 fått jobb. Fördelen med denna utbildning är att det inte krävs så mycket förkunskaper

Arbetet med bosättning sköts av integrationsenheten. Ingen har behövt placeras på vandrarhem och liknande d v s ingen har behövt bo i tillfälligt boende utan alla har kunnat placeras i lägenheter. Anebybostäder kräver att socialkontoret ska stå på förstahandskontraktet, vilket inte de privata hyresvärdarna kräver. Detta innebär att de nyanlända initialt hyr sin bostad i andra hand via kommunen. Om personen sköter detta bra kan personen ta över kontraktet efter 2 år. Kommunen har utfört ett intensivt samverkansarbete med både Aneby bostäder och de privata hyresvärdarna för att få tag på lägenheter. Regelbundna möten sker med Aneby bostäders uthyrare och då deltar även representanter från myndighetsavdelningen eftersom de har vissa sociala kontrakt på bostäder. När läget var som mest intensivt för några år sedan träffades man varje vecka. Bostadsmarknaden i Aneby har hårdnat. Integrationsenheten har i kontakten med alla hyresvärdarna i kommunen garanterat att finnas med som stöd om det skulle uppstå något problem mellan hyresvärdarna och de nyanlända. Hyresvärdarna har fått lika mycket hjälp oavsett om kommunen stått på förstahandskontraktet eller inte.

Äldreomsorgsverksamheterna har varit så behjälpliga som möjligt att ta emot nyanlända på extratjänster. Gällande att få tag på sommarvikarier har verksamheterna haft stor hjälp av de ensamkommande som har fått anställning. Enhetschefen för äldreboenden mm berättar att utan de ensamkommande hade Aneby haft svårt att få ihop vikariesituationen sommaren. Killarna har varit mycket uppskattade inom både boende och hemtjänst. I hemtjänsten behövs oftast körkort vilket killarna oftast inte har hunnit ta. Istället har man då använt el cyklar. Initialt var det ett motstånd mot de ensamkommande men efter ett tag vände detta och de blev istället favoriter då de gjorde ett så gott arbete. Brukarna vill ha kvar "Pöjken" som vårdare trots en rädsla från början.

På ett av äldreboenden har man tagit emot vissa nyanlända på praktik. De har inte kunnat göra alla delar i vård- och omsorgsarbetet på grund av vissa svårigheter med till exempel dokumentationskraven. Istället har man försökt att hitta tjänster med mer serviceinriktning, som att förbereda frukost, bädda sängar mm. Inom verksamheten försöker man jobba aktivt för att ta fram denna typ av tjänster för att på så sätt kunna ta emot fler personer på extratjänster och praktik för att förhoppningsvis på detta sätt öka deras språkkunskaper och väcka ett intresse mot att läsa vidare som undersköterska eller vårdbiträde.

Myndighetssidan inom SOL och LSS har det i vissa fall upplevt att det varit svårt att fatta beslut om insats för de som är asylsökande och bevisligen har behov av stöd. Lagmässigt ska kommunen endast gå in med det mest basala i dessa ärenden. Aneby tittar på behovet och försöker bevilja insatser utifrån detta trots att rättsläget inom detta område ger dålig ledning.

I de fall det kommit kvotflyktingar hanteras dessa enligt samma kriterier som alla andra. Aneby har inte haft någon stor inströmning av kvotflyktingar som behövt insatser enligt SOL eller LSS. I de fall behov har funnits har det inte varit några problem utan samverkan mellan integrationsenheten och myndighetssidan har fungerat bra. Det finns inga skriftliga rutiner för detta eftersom man inte upplevt något behov av det.

Inom äldreomsorgen och funktionshinderområdet används tolk under utredningsprocessen. Det är inte möjligt att använda tolk i själva utförandets alla delar utan i verksamheterna används APPar, Google translate, medarbetare som kan språket, bildstöd mm för att kunna kommunicera med de som har insatser. På äldreboendena försöker man använda de språkresurser man har inom verksamheten hos personalen.

På barn och ungdom har det uppkommit nya behov till exempel utifrån hedersvåld. Den stora våg som kom 2015 har alltmer integrerats i samhället och då uppstår även vissa kulturkrockar som i sin tur kan leda till hedersrelaterat våld. Här ser Aneby en ökning. Handläggarna har stärkts och fått kompetenshöjande insatser inom området.

8.2.2 Kommentarer

Aneby har en mycket stark tradition av mottagande och har med sitt aktiva civilsamhälle lagt en god grund för integration inom kommunen. Vi anser att socialförvaltningens projekt är mycket goda exempel på hur en kommun kan få ut stora vinster av en god integration.

Extratjänsterna bidragit till guldkant har verkligen använts i verksamheten och bidragit både till integration men också att mycket värdefullt arbete har utförts i kommunens verksamheter inom ramen för extratjänsterna. De ensamkommande har varit en resurs som vikarier inom äldreomsorgen. Även inom dessa två områden anser vi att kommunen visat framgångsrikt integrationsarbete.

Även de olika projekten anser vi visar på ett innovativt och framgångsrikt integrationsarbete som också i förlängningen kommer kunna bidra till ökad arbetskraft inom kommunen, till exempel genom barnskötarspåret.

8.3 Organisering av mottagande av nyanlända inom förskola, grundskola, vuxenutbildning och SFI

BUA ansvarar för förskola, förskoleklass, grundskola, särskola, fritidshem, gymnasieskola, vuxenutbildning, svenska för invandrare samt kulturskola.

8.3.1 Iakttagelser

Aneby är en av de kommuner som tagit emot flest nyanlända de senaste åren. Med anledning av detta fick Aneby kontakt med Skolverket som driver projektet "Skolverkets riktade insatser". Det går ut på att skolverket ihop med respektive kommun (ca 60 kommuner) skapar en plan för hur man kan skapa bästa möjliga integration och bästa möjliga bemötande när en nyanländ elev kommer till skolan. Hösten 2018 gjordes en omfattande kartläggning, som inte enbart var fokuserad på nyanlända, utan flerspråkiga. SWAT-analyser genomfördes med politiker, föräldrar, ledningsgrupper, personal. Det blev tydligt i analysen är att mycket av det som berör skolan inte primärt hör till skolans ansvar utan att det hänger ihop med både socialtjänst och kultur och fritid.

Utifrån det som lyssnades in togs det fram en handlingsplan med 15 riktade insatser. Kostnaden för satsningen är 4,2 miljoner kronor, vilket kommunen mottagit medel för. I handlingsplanen har man valt att ta med insatser som görs även utanför skolan men som skolan är berörd av på olika sätt.

Följande insatser har legat till grund för handlingsplanen:

- 1) Att utse en samordnare för riktade insatser med uppdrag att hålla ihop projektet, se till att alla insatser som beslutats blir genomförda. Varannan månad träffar Aneby skolverket och följer upp hur projektet förlöper. Skolverket kommer finnas kvar i projektet t o m sommaren

2020. Alla insatser som tagits fram kommer dock att fortsätta eftersom Skolverket har kravställt det i projektet. Tanken är att inte se det som ett tillfälligt projekt utan att Skolverket stöttar kommun att starta upp olika insatser som ska leva kvar i verksamheten framåt.

- 2) Att anställa språkstödssamordnare. Uppdraget för dem har bland annat varit att skapa rutiner för användandet av stöd till flerspråkiga elever, inventera och samordna de flerspråkiga medarbetarna i för att synliggöra deras kompetens, uppdatera skriftlig information till gruppen flerspråkiga och kartlägga behov för flerspråkiga på respektive enhet. Det har lett till att man på ett mer samordnat sätt har kunnat nyttja de språkkompetenserna i dari, arabiska och tigrinja som finns hos skolans personal.
- 3) Digital grundutbildning för nyanlända. En grundutbildning för vårdnadshavare med fokus på kommunikation, t e x Schoolsoft, kommunens hemsida, APPar mm har tagits fram för att öka de nyanlända vuxnas delaktighet i skolans verksamhet.
- 4) Skapa nätverk för samverkan kring nyanlända. Skolan är beroende av att samverka inte bara med socialtjänsten utan även med civilsamhället, församlingar och föreningar. Istället för att skapa ett nytt nätverk har samordnaren för nyanlända inom skolan sett till att komma med i de redan befintliga nätverken i kommunen. Samordnaren sitter till exempel med i en Barnasylgrupp, styrgruppen för Alla får plats mm.
- 5) Kartläggningen visade att många av de flerspråkiga eleverna sakade fritidsaktiviteter vilket försvårat integrationsarbetet på skolan. Med anledning av detta skapas en idrottsskola för elever i åk 6–9. Det finns sedan tidigare en idrottsskola för yngre elever.
- 6) Frigörande dans. Den sker i samverkan med Kulturskolan och föreningslivet. Många nyanlända tjejer har inte tillåtelse från familjen att vara delaktig i föreningsaktiviteter. Därför startades denna insats upp i anslutning till skoldagen. Även fotboll i skolans idrottshall en gång i veckan under eftermiddagstid har anordnats för nyanlända tjejer.
- 7) Inkluderande aktiviteter genom FUA (Framtid för unga i Aneby), lägger fokuset på de ungdomar som hamnar utanför genom att fånga upp dem och genomföra aktiviteter både på skoltid men även på fritiden. Målgruppen är de ungdomar som inte är delaktiga i föreningar och kulturskolan. Syftet är att fånga upp dem som har stort behov av att integreras.
- 8) At anställa en studiecoach för nyanlända med uppdraget att ta fram en förstärkt SYV-plan för nyanlända, utforma studieplaner för varje flerspråkig elev, kartlägga och följa upp

insatser kring respektive flerspråkig elev mm. Aneby har nu två heltidsanställda studievägledare som på halvtid jobbar mot nyanlända. Aneby har som mål att alla nyanlända elever ska ha en individuell studieplan, trots att lagstiftningen endast kräver att de om kommit efter 15 augusti 2018 ska ha en plan. Det resultat som rektorn är mest nöjd med är att alla de 8 som gick ut årskurs nio, 2018 blev behöriga att söka nationellt gymnasieprogram. Att lyckas med detta ser skolan som en stor del i integrationsprocessen. Aneby har ett stort fokus på elevernas lärande vilket innebär att de ibland får viss inverkan på integrationen då lärandet många gånger sker i mindre grupper med andra nyanlända. Det innebär att de nyanlända eleverna inte alltid integreras in i vanliga grupper. Dock anser man att det är av så pass stor vikt att kunna gå ut till exempel högstadiet med behörighet att söka till gymnasiet så att integrationen i den delen får stå tillbaka. I Aneby jobbar man väldigt begränsat med studiehandledning utan fokus har istället varit att satsa på språkstödsgrupper. Kommuner jobbar olika med detta men Anebys samordnare för nyanlända inom skolan konstaterar att de har hittat ett sätt som passat i Aneby och som faktiskt har lett till 100 % måluppfyllelse.

- 9) All personal ska jobba utifrån ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA). I språkstödsgrupperna har personalen arbetat utifrån detta arbetssätt men här har man velat göra en satsning på att all personal kan jobba på detta sätt i klassrummet. All personal har gått en introduktionsföreläsning i ämnet och nu vidareutbildas två personer inom förskola, två i åk f-5 och två i åk 6–9 som ska fungera som bärare av SKUA-kunskaperna. Deras uppdrag kommer att vara att försöka utveckla undervisningen inom området.
- 10) En studiedag inom traumamedveten omsorg genomförs med besök från Rädda barnens utbildare. Under kartläggningen framkom att personalen inom skolan saknade kunskaper inom området.
- 11) En studiedag om interkulturella möten genomförs.
- 12) Internutbildning av två medarbetare i kartläggning med målet att kartläggarna genomgår skolverkets nätbaserade utbildning i kartläggning. Aneby har köpt in kartläggningstjänst av nyanlända elever tidigare men vill göra detta i egen regi.
- 13) I kartläggningen framkom att många av de nyanlända eleverna varken kunde simma eller cykla. Att kunna simma är ett av kunskapsmålen som ska uppnås inom idrotten och med anledning av detta har man i insats tretton tagit fram intensivutbildningar i simning och livräddning.
- 14) Genomförande av en egen intern satsning inom trafikvett och cykelkunskap.

- 15) Framtagande av en lokal undervisning i svenska grund (kurs för att nå högstadiebehörighet i svenska för vuxna som genomgått SFI) i Aneby. Fram till förra året fanns ingen svenska grundundervisning i Aneby. Alla Anebybor som hade behov av att läsa in svenska grund fick åka till Eksjö för att istället läsa det på Komvux där. I och med projektet fick Aneby ekonomiskt stöd att starta upp en egen svenska grundundervisning och har på så sätt kunnat saxa över att allt eftersom bygga upp utbildningen lokalt. De som har extratjänster har som en del av sina arbetsuppgifter haft skyldigheten att gå svenska grund parallellt med arbetet.

En extrainsats har lagts till handlingsplanen i efterhand som handlar om att förskolepersonal ges en inspirationsföreläsning om inkluderande förskola.

Skolan har tagit emot många på extratjänster och ett stort antal av de 52 extratjänsterna i kommunen har utförts inom skola och utbildning. Skolan har på detta sätt även jobbat med att stötta upp kring integration även för vuxna. Under etableringsperioden går en person SFI men det är sedan viktigt att de inte tappar sina nya språkkunskaper. Att jobba på en extratjänst inom skolan ger personen som kommer dit ett slags språkbad eftersom personen möts av det svenska språket i stor omfattning hela dagarna. Extratjänsterna har även medfört något mycket positivt för skolan eftersom de har kunnat bidra till en förbättrad verksamhet. Flera av de som jobbat på extratjänst inom skolan går nu vidare med att istället få ett nystartsjobb eller en regelrätt anställning utanför skolan.

Alla förberedelseklasser ligger på Furulidsskolan. Skolan har ett inskrivningssamtal efter signal från socialkontoret med varje elev som anvisats till kommunen. Därefter hamnar man direkt i förberedelseklass. En kartläggning genomförs och varje elev får en klasstillhörighet. Det finns en klass för 1-5 (8 barn) och en 6-9 (6 barn). I förberedelseklass går man i under maximalt två år och där läggs mycket fokus på kärnämnen men även estetämnen. Det är oftast lättast att börja inklussningen till vanlig klass i estetämnen. De flesta slussas ut helt inom ett år. Samordnaren för nyanlända träffar förberedelseklasserna varje vecka.

När man har lämnat förberedelseklass jobbar man inte vidare med studiehandledning utan jobbar istället med språkstöd i grupp. Studiehandledning kan ges innan lektion, under lektion eller efter lektion på ditt eget språk. Aneby jobbar i princip inte alls med detta utan fokuserar istället på språkstödet där de jobbar med lättare svenska och försöker få till inläringen utifrån ingångsvinkeln att jobba med det svenska språket som utgångspunkt.

Skolan har inga specifika specialpedagoginsatser riktade mot nyanlända utan alla som har behov av sådana insatser får det. Varje enhet inom grundskolan har specialpedagogresurs.

Ungefär 130 elever har ansökt om modersmålsundervisning och av dem har ca 105 kunnat erbjudas undervisning. Det största språket är arabiska med ca 70 elever, följt av ett tiotal som undervisas dari, nio i albanska och 9 i tigrinja. Undervisningen sker alltid efter skoltid första timmen. De som inte erbjudits undervisning är för få i respektive språk för att det ska gå att starta upp någon undervisning eftersom det krävs minst fem barn och lämplig lärare.

Gällande förskola jobbar kommunen på samma sätt som alla som behöver en förskoleplats. En skillnad som kan ställa till problem är att många av de nyanlända föräldrarna saknar körkort och bil vilket gör att det kan vara svårt att hitta en lämplig förskoleplats. En förutsättning för föräldrarna att kunna komma igång med sin SFI undervisning är att barnen går på förskola. Vissa familjer har dessutom många barn som går både i skola och förskola vilket gör att det kan bli långa sträckor mellan de olika verksamheterna som försvårar kring hämtning mm. Man strävar alltid efter att göra det så bra som möjligt för både barnet och familjen i stort.

Aneby har inget eget gymnasium utan platser köps i andra kommuner.

Aneby bedriver sin egen SFI-undervisning med goda resultat. Enligt Aneby har kommunen regionens bästa SFI undervisning gällande procentuell andel godkända elever på D-nivå.

8.3.2 Kommentarer

Vår samlade bild är att Barn- och ungdomsförvaltningen lyckats med sitt arbete med integration. Vår uppfattning är att Aneby både i projekt och i ordinarie verksamhet strävat efter att jobba med aktiviteter som riktat sig mot alla skolans elever och på så sätt lyckats fånga in integrationen naturligt i det grundläggande arbetet.

Skolan har ansökt om statliga medel och medverkat i olika projekt. Vi anser att projekten har följts upp på ett tillfredsställande sätt.

Aneby kommun har inte tagit upp att de ser några brister inom SFI-undervisningen utan de har tvärt om fört fram att den fungerar bra och att de istället sett möjligheter med att starta upp olika projekt där SFI-undervisningen sker parallellt med praktik eller arbete inom extratjänster. Vi har inte fått tillräcklig insyn i SFI-frågorna för att kunna dra några slutsatser kring SFI-undervisningen som sådan men ser stora vinster i att kombinera undervisning med arbetspraktik.

I skolans analys inför uppstarten av sitt stora projekt för flerspråkiga har det kommit fram att flera områden som påverkar skolan inte primärt hör till skolans ansvar. Detta stärker vår uppfattning om att kommunen bör titta över sin kommungemensamma planering så att inte en avdelnings ansvar spills över på en annan på grund av att man inte vet att detta sker.

8.4 Organisering av mottagande av nyanlända inom kultur och fritid och socialt stöd

KSA ansvarar för arbetsgivarfrågor, ekonomifrågor, upphandlingsfrågor, politisk administration, e-förvaltning, kommunikation, telefoni, fritidsverksamhet, kultur, bibliotek, kostverksamhet, lokalvård samt skötsel och underhåll av kommunens gator, parker och fastigheter.

8.4.1 Iakttagelser

Aneby kommun använder det stora engagemanget inom civilsamhället genom att driva samarbete med kommunens många föreningar och kyrkor. Kommunens fritids- och näringslivsansvarige trycker på att den enda chansen att skapa en attraktiv kommun är att samverka med civilsamhället. Även han tar upp faktumet att det i Aneby finns en lång tradition av att ta emot människor från andra länder. Kyrkorna, både svenska kyrkan och frikyrkorna är mycket aktiva inom Aneby. De jobbar för ett medmänskligt Aneby utan att för den skull göra det med ett starkt religiöst fokus.

På fritidssidan har Aneby använt de pengar som kommunerna har kunnat söka från Socialstyrelsen för sommaraktiviteter till att anordna aktiviteter på Anebys torg. Detta har skett de senaste fyra somrarna. Kommunen har bemannat torget delar av dagen. Bland annat har man anlagt en liten konstgräsplan för fotboll. På kvällarna har det anordnats filmvisning på storbildsskärm. De första åren kom både inrikes födda och utrikesfödda till torget och deltog i aktiviteterna medan den senaste sommaren har det till stor del varit utrikesfödda som kommit. Kommunen tycker att integrationsfokuset då till viss del går om intet och kommer därför försöka tänka till inför nästa sommar för att se om något nytt behöver provas.

En del av sommarlovspengarna har använts för att finansiera ett antal dagsutflykter. En fritidsledare som jobbar på skolan har haft som uppdrag att arrangerat utflykter till till exempel Skara sommarland, Kolmården och, badhus. Det har varit kostnadsfritt för deltagarna. Insatsen har riktats till alla ungdomar i kommunen men har även haft ett integrationssyfte.

Aneby har sedan 2006 ingen fritidsgård. Skolan har dock en öppen verksamhet 1–2 dagar per vecka där det är öppet till klockan 19.00. Denna verksamhet är öppen för alla men upplevs också verka för integration. Verksamheten försöker erbjuda olika typer av aktiviteter till exempel dataspel, biljard och matlagingsgrupp.

Kommunen anordnar resor till HV 71s matcher tre gånger per år. HV bjuder på biljetterna och kommunen hyr två bussar så att ca 55 ungdomar kan resa med per matchtillfälle. Kommunen finansierar detta med medel från aktivitetsstöd. Fritidsledaren på skolan håller ihop aktiviteten. Det är kostnadsfritt att följa med och alla får anmäla intresse. Även denna aktivitet upplevs verka för integration.

Föreningar som gör olika typer av integrationssatsningar kan få extra medel för detta. Unga Viljor som är en scoutverksamhet inom missionskyrkan, har jobbat för att skapa integration i sin verksamhet. Fotbollen i Aneby-Bälaryd har jobbat mycket med integrationsfrågan. Fotbollen har varit populär, särskilt bland de ensamkommande ungdomarna. Inströmningen av nya spelare blev under 2015–2017 så stor att klubben startade upp ett specifikt lag för de ensamkommande som drevs av en eldsjäl inom föreningen. Killarna som ofta inte hade spelat organiserad fotboll innan fick möjligheten att lära upp sig i det specifika laget för att sedan kunna slussas in i övriga lag i föreningen. Vissa av killarna fick även hjälpa till som hjälptränare i de yngre lagen. Eldsjälen i föreningen gjorde ideellt ett storartat arbete med killarna och utgjorde en viktig social kontakt för dem. Även Muay Thai föreningen, en kampsportsförening, har jobbat mycket med integration. Det som skiljer dem från fotbollen är att de lyckats locka till sig även tjejer till sin verksamhet. Några av de nyanlända flickorna har blivit framgångsrika inom sporten.

2011 startades en grupp där civilsamhället genom föreningar och kyrkor träffades tillsammans med kommunen. Även Vuxenskolan deltar. 2014 startades ett projekt som kallades Mix och mångfald som handlade om att skapa olika aktiviteter för nyanlända till exempel odling, cykelskola mm. Projektet är avslutat 2016 men gruppen har levt vidare. Utifrån denna grupp har det startats nya projekt och gjorts nya aktiviteter. Ett samarbete har fortsatt och eftersom alla jobbar tillsammans sipprar det ut i samhället genom att föreningarna hjälper till att skapa insatser i vardagen. Detta är en bra grund när kommunen söker pengar från länsstyrelsen eftersom ett av deras kriterier är att civilsamhället ska finnas med och vara delaktiga i projekten.

2014 startade Anebys kyrkoherde ett nätverk med fokus att välkomna alla nyanlända in i samhället. Han startade gruppen som en motreaktion på den främlingsfientlighet som spreds sig över landet. Han bjöd in andra kyrkor, Röda korset, Vuxenskolan, kommunen med flera Samarbetet ledde fram till något som döptes till "Alla får plats-veckan". Från kommunen finns representanter från både socialkontoret och kultur- och fritid i styrgruppen. Alla får platsveckan är en vecka då man skapar möjlighet till integration genom att erbjuda föreläsningar, aktiviteter på torget mm. Biblioteket finns representerade genom att erbjuda samtal kring texter mm. Mona Sahlin och Alice Bah Kunke har varit på plats och föreläst. Alla får plats-veckan har levt vidare och de två första åren var fokuset integration. Det senaste året var gamla människor i fokus, ett år har det varit funktionsnedsättning som varit i fokus. På fredagen avslutas veckan med att alla erbjuds möjligheten att laga mat från sitt hemland som sedan bjuds som lunch på torget. Kommunen står för råvarorna. I år åt så många som 520 personer denna lunch. Barnen från alla skolor marscherar kl. 12 på fredagen en marsch med flaggor och musik.

Biblioteket möter i stor uträkning personer med ett annat modersmål än svenska. De fyller en slags medborgarkontorsfunktion. Biblioteket har dock inte något uttalat ansvar för detta utan det har mer fallit sig så på många söker sig till biblioteket när de behöver hjälp med allt från att tyda post från myndigheter och driva sina asylärenden, till att kopiera, ställa sitt barn i kö till förskola mm. Tillströmningen har minskat något den senaste tiden men varje dag kommer det personer som behöver hjälp med olika göromål. Alla som arbetar på biblioteket försöker hjälpa till efter bästa förmåga. Mycket handlar om att försöka ge hjälp till självhjälp. De visar och instruerar ofta hur man gör till exempel en ansökan till någonting via webben och individen ges möjlighet att göra själv.

Många nyanlända har begränsad datavana vilket gör att behovet av stöd är stort inom den digitala världen. Det är oftare män och pojkar än kvinnor och flickor som kommer till biblioteket av de utrikesfödda. Det är inte ovanligt att barn är med och tolkar åt sina föräldrar. Trots att biblioteket som sagt saknar formellt ansvar att ha en medborgarkontorsfunktion är det naturligt att det är till biblioteket man vänder sig till nu när varken arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan finns på orten längre. Chefen för biblioteket känner en viss oro att de ibland tar på sig för mycket och upplever att de har svårt att sätta gränser när individer kommer och söker hjälp.

Mellan september 2017 till slutet på 2019 har biblioteket tagit emot en person på en extratjänst via arbetsförmedlingen. Kvinnan är arabisktalande och hennes insatser har varit ovärderliga för verksamheten då hon dels talar det språk som flest nyanlända som kommer till Aneby talar och då hon dels har kunnat lägga stora delar av sin arbetstid på de som kommit med frågor och behov av hjälp. Alla extratjänster avslutas nu men det är inte omöjligt att de kommer att fortsätta framåt. Biblioteket oroar sig lite för att personen på extratjänsten ska sluta eftersom de då kommer få klara kvinnans arbetsuppgifter själva. Bibliotekschefen tror att det kommer att innebära att de kommer kunna hjälpa färre personer och istället hänvisa dem vidare i större utsträckning.

Biblioteket har ansökt om bidrag från kulturrådet. Flera förskolor hörde av sig med önskemål om att köpa in fler bilderböcker med sk parallelltext samt tvillingpaket. Under våren 2019 har respektive förskola fått en pengapott att använda för att köpa in litteratur. Biblioteket har bistått och de som önskat har fått hjälp att göra urval kring vad som ska köpas in. Bidraget har täckt vissa delar av investeringen men även budgeterade medel har använts i viss utsträckning.

Biblioteket anordnar sagostunder för olika grupper och de har både åkt ut till verksamheter och tagit emot på biblioteket. De har också satt ihop olika temapåsar med färdiga bokpaket som går att låna.

Biblioteket har ett bra samarbete med förskolorna vilket ytterligare har förstärkts i och med att de jobbat med integration via litteraturen. Biblioteket har även träffat föräldragrupper på Öppna förskolan för att informera om barns språkutveckling och vikten av att träna både sitt modersmål och det svenska språket. Vissa av grupperna består enbart av nysvenskar.

Biblioteket genomför biblioteksvisningar för både dem som går Barnskötarspåret men även de som läser svenska som andraspråk.

Biblioteket i Aneby har mer öppet och är öppet från 7–22. Det kommer en hel del barn själva till biblioteket både under bemannad och obemannad tid trots att regeln är att barn inte ska vistas där utan sina föräldrar. Det finns ingen fritidsgård i Aneby och i avsaknad av denna går en del ungdomar till biblioteket istället. Det kan stundtals bli rätt hög ljudvolym och påminna om en fritidsgård i bibliotekslokalen och det kan krocka med att vissa kommer till biblioteket för att plugga. Många av de ensamkommande barnen har kommit till biblioteket för att få studera under den tid då de bodde på boenden i kommunen.

Varje måndag kommer några eldsjälare som är boende i kommunen och håller i läxhjälp på biblioteket. Dessa personer kommer inte från någon specifik föreningen utan är privatpersoner som vill bidra med sin tid. Biblioteket söker även samverkan med föreningar för att kunna vidga läxläsningen ytterligare.

Biblioteket har en hel del lättläst litteratur och de visar många av de vuxna med annat modersmål än svenska vad som finns att läsa. Vissa som kommer är analfabeter och man har därför köpt in böcker utan text då det inom många kulturer finns en stark berättartradition trots att alla inte har ett skrivet språk.

Inom Krösabiblioteken finns ett upparbetat samarbete där man i viss utsträckning kan låna böcker av varandra. Det är ett samarbete mellan biblioteken i Aneby, Eksjö, Habo, Sävsjö och Vaggeryds kommuner, men är tyvärr inte lika utvecklat som inom Östergötlandsregionen.

8.4.2 Kommentarer

Kommunen har använt socialstyrelsens bidrag för sommaraktiviteter för att stärka integrationsarbetet och jobba inkluderande även om aktiviteterna riktat sig till alla barn och ungdomar i kommunen. I Aneby finns även möjligheten att söka extra föreningsbidrag för integrationsåtgärder. Vi ser att Aneby på samma sätt som Ydre har gjort mycket med sina små resurser och att det bedrivs ett gott integrationsarbete inom fritidssektorn.

Alla får plats-veckan anser vi vara ett mycket gott exempel på integrationsfrämjande verksamhet och den är unik i sitt slag.

Flera statsbidrag har sökts inom biblioteket och man jobbar för att nå ut till alla men med ett tydligt integrationsfokus. Vi anser att Aneby med sina olika projekt har uppfyllt kraven i bibliotekslagen kring att lyfta personer med annat modersmål än svenska.

Anebys bibliotek fyller en medborgarkontorsfunktion utan att ha det formella uppdraget, troligen för att flera myndigheter lämnat orten. Vi ser att biblioteket fyller en viktig funktion men anser att det är av vikt att deras roll formaliseras om den ska fortsätta. Vi anser att även detta går in i frågan om att skapa en kommungemensam plan för integration eftersom om det ev. uppdraget som medborgarkontorsfunktion i så fall kan planeras mer utifrån strategisk synvinkel och kommunens resurser på så sätt kan styras för att bli mer effektiva.

Vi ser även en risk med att, det med anledning av att det saknas en fritidsgård i kommunen, får till följd att biblioteket även blir en slags fritidsgård utan att det är syftet. Även denna aspekt behöver tas med i den kommunövergripande planen.

8.5 Organisering av mottagande av nyanlända inom överförmyndarverksamhet

KÖ innehåller kommunens övergripande verksamhet, där bland annat den politiska verksamheten, allmänna val, övergripande medlemsavgifter och bidrag, överförmyndarverksamhet och näringslivsfrågor ingår.

8.5.1 Iakttagelser

Under förra mandatperioden hade Aneby och Eksjö en gemensam överförmyndarnämnd. Under två år satt en handläggare stationerad i Aneby men de sista två åren satt samtliga fyra medarbetare i Eksjö. En person var anställd via kommunen för att arbeta som god man, företrädesvis åt personer boende i Eksjö. Sedan 2019-01-01 ingår både Aneby och Eksjö i Höglandets överförmyndarverksamhet. De sitter stationerade i Vetlanda och är ett samarbete mellan fem kommuner; Nässjö, Sävsjö, Vetlanda, Aneby och Eksjö. Totalt arbetar 7 handläggare och en handläggande chef på enheten. Den tidigare anställde gode mannen finns ej kvar. På torsdagar kommer en handläggare till Aneby och har mellan 10–12 en dropp-in mottagning för obokade besök. Övrig tid finns möjlighet att ta emot bokade besök. Det är oftast gode män som kommer på dropp-in mottagningen men ibland även tjänstemän inom kommunen eller huvudmännen själva eller dess anhöriga.

Överförmyndarenhetens ena uppdrag är att utreda behov av god man eller förvaltare efter ansökan eller anmälan och lämna förslag på en namngiven god man/förvaltare. Det är tingsrätten som sedan fattar beslutet. Deras största uppdrag är sedan att verka som tillsynsmyndighet med uppdrag att se att gode män och förvaltare sköter sitt uppdrag. Överförmyndarenheten är inte gode männens arbetsgivare utan gode männen arbetar på uppdrag av tingsrätten och ska

företräda sin huvudman. Många gånger upplever överförmyndarverksamheten att det finns en missuppfattning både vad deras uppdrag men även vad gode männens uppdrag är. Det är tydligt lagstyrkt vad både överförmyndaren och gode männen ska och får göra vilket gör att de som myndighet har svårt att kliva utanför detta. De upplever att det kan uppfattas att de har svårt att gå till mötes när det finns ett önskemål från kommunens sida att samverka men att det inte bottenar i någon ovilja att samverka utan att lagstiftningen stoppar dem från att göra vissa saker som de inte har befogenhet att göra. Ett sätt att minska spänningar och missförstånd är att jobba informativt från överförmyndarenhetens sida. De har ett utbildningsansvar gentemot kommunerna och Höglandets överförmyndarenhet har ett pågående arbete där de jobbar med att åka runt till de olika kommunerna och informera om sitt och gode männens uppdrag.

Det område där överförmyndarenheten mest varit en del av integrationsarbetet de senaste åren är i och med ansvaret att tillsätta gode män för ensamkommande. 2015–2016 var inströmningen hög. Trots det lyckades man under dessa år att tillsätta alla ärenden. Idag har inströmningen av ensamkommande i princip avtagit. Endast ett barn har kommit till Aneby. Upplevelsen är att tillgången på rutinerade gode män är god och det tar oftast bara några dagar att få en gode man förordnat för ett ensamkommande barn. I dessa fall förordnar överförmyndaren gode männen och det behövs inget beslut av Tingsrätten utan överförmyndare fattar besluten. När en person är förordnad meddelas socialtjänsten och eventuellt boende.

Idag finns inget behov av specifika samverkansträffar mellan socialtjänsten och överförmyndaren eftersom inströmningen är så pass låg. När inströmningen var som högst 2015–2016 hade man olika forum och nätverk. Nu ser man dock inget behov av det men om behovet uppstår kommer nätverk återigen kunna skapas.

8.5.2 Kommentarer

Socialförvaltningen har haft en hög förväntan på vad överförmyndaren ska göra inom sitt uppdrag. Överförmyndaren har ett tillsynsuppdrag och ska granska att gode männen gör vad de är ålagda att göra men kan inte ställa högre krav än vad som ingår i godemansuppdraget.

Vi ser ett behov av att företrädare från överförmyndarverksamheten inom sitt informationsansvar kommer till kommunen och utbildar/informerar socialförvaltningen om överförmyndarens uppdrag.

8.6 Samverkan kring integration inom kommunen

8.6.1 Iakttagelser

Samverkan mellan socialförvaltningen och skolan finns och både socialtjänsten och skolan upplever att samarbetet är välfungerande kring de personer som anvisas till kommunen via bosättningslagen. Dock saknas skriftliga rutiner för hur detta ska gå till.

Kommer personer via bosättningslagen möter personal från integrationsenheten upp. Där ges personen information om sin lägenhet och integrationsenheten följer med och visar till rätta. Samma dag eller nästkommande dag så får de ytterligare en träff med integrationsenheten som går igenom rättigheter och skyldigheter samt tar reda på om behov av försörjningsstöd finns. Alla blanketter som behövs fylls i, till exempel ansökan till skola och förskola, SFI mm. Sedan skickar integrationsenheten vidare dessa blanketter till rätt person inom skolan. Skolan kallar sedan i sin tur till möte till exempel inför SFI eller inför placering i förskola. Där framkommer ofta information om ev. kötider. Integrationsenheten hjälper även till att skapa kontakt med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Ibland följer de t o m med personen till Nässjö för att träffa Försäkringskassan, arbetsförmedlingen och Nässjö där dessa myndigheter ligger belägna.

Skolan kallar till ett inskrivningssamtal när de fått information både skriftligt och muntligt från socialkontoret om att ett barn har anvisats till kommunen.

Skolan kan ibland uppleva att vissa saker som ligger på individerna själva att ordna med hamnar i skolans knä eftersom de träffar både barnen och föräldrarna som tar med sig frågor som de inte vet hur de ska lösa till skolan. Det kan handla om allt ifrån att förstå ett brev man fått eller behov av hjälp att förstå hur olika samhällsfunktioner fungerar.

Ett annat problem som skolan har uppmärksammat är att det p g a bristen på lägenheter i Aneby får till följd att vissa familjer placeras runt om på landsbygden där det i princip saknas lokaltrafik som i sin tur innebär att barnen blir isolerade och till och med har svårt att ta sig till och från skolan då familjerna saknar körkort och bil. Även detta påverkar indirekt skolan då barnen inte kan ta sig dit.

8.6.2 Kommentarer

Det saknas skriftliga rutiner kring hur samverkan ska gå till mellan de olika avdelningarna i Aneby kommun. Det nära personliga samarbetet fungerar i många situationer och är till viss del en framgångsfaktor men här finns det också risk att det blir det oklart vem som egentligen ansvarar för vad och var personer ska hänvisas. Det har framkommit att arbete som har medborgarkontorsinslag görs i skolan, på socialtjänsten och på biblioteket. Vi ser risken att den

typen av arbetssätt varken blir effektivt, tydligt eller kostnadseffektivt. Risk finns också att någon som inte har kunskap ger fel information i sin omsorg att försöka hjälpa till.

De korta kontaktvägarna och Anebys närhet gör dock att samarbetet många gånger flyter väldigt lätt. Vardagsstrukturen finns där i och med att alla vet vem som jobbar med vad. Många jobbar lösningsinriktning. Det är lätt att skapa kontakter och naturliga nätverk, samtidigt får man inte tappa att det formella kan behöva tecknas ner. De informella kontaktvägarna får inte ta över helt. Om man bygger verksamheten på person istället för funktion finns det risk att det saknas tydliga strukturer för vem som egentligen ansvarar för vad. Det blir som mest tydligt den dagen en kollega slutar för då finns risken att den struktur man trott att man haft försvinner med personen. Vi rekommenderar att Aneby ser över sina samverkansrutiner och samverkansforum och att skriftliga rutiner upprättas kring samverkan.

Långsiktiga principiella beslut tas med till exempel skolchef som tar upp det på KLG som i sin tur kommunicerar med KS. Vi har dock en rädsla för att det inte finns någon som riktigt håller ihop alla de fina initiativ som finns i den här kommunen och trycker här än en gång på vikten av att ha en kommungemensam plan för integrationsarbetet.

8.7 Samverkan med arbetsförmedlingen och migrationsverket

8.7.1 Iakttagelser

Integrationsenheten har tidigare suttit samlokaliserad med arbetsförmedlingen och på så sätt har samarbetet underlättats. Arbetsförmedlingen hade tidigare ett kontor i Aneby, men detta lades ner oktober 2017. Sedan dess har arbetsförmedlingen några arbetsplatser i Aneby där de på bokade tider kan ta emot personer. Nu när arbetsförmedlingen håller på att omorganiseras finns en oro för hur samverkan ska ske framåt. Den person som tidigare jobbade mot Aneby och har gjort ett viktigt arbete är en av alla de handläggare inom arbetsförmedlingen som sagts upp. För tillfället är läget ovisst men det finns en stor oro att samarbetet framåt inte kommer ske lika enkelt.

Aneby har en lokal överenskommelse (LÖK) med arbetsförmedlingen. I överenskommelsen har det skapats tre spår inom ramen för DUA. De har följts upp och arbetsförmedlingen och kommunalrådet har nyligen skrivit på en förlängning. I DUA har fokuset skiftat från ungdomar till att mer och mer omfatta nyanlända.

En grupp som inte fångas upp av socialförvaltningen, eftersom de inte är inblandade i dessa personer, är de som placerats på anläggningsboendet i kommunen. Migrationsverket ansvarar fullt ut för de som placeras och skolan får många gånger inte den information som de behöver därifrån.

Skolan upplever att samarbetet med Migrationsverket inte är välfungerande. Migrationsverkets anläggningsboende består av 8 lägenheter där personer som är under asylprocess placeras.

Socialtjänsten är inte alls inblandade i dessa personer utan de ligger under Migrationsverkets försorg. Skolan får i princip ingen förhandsinformation men har ett ansvar att erbjuda undervisning. Extra svårt att snabbt få fram fungerande skola är det i de fall barnen som kommer behöver få särskoleplacering. Det är stor omsättning på personer i anläggningsboendet så ibland hinner personerna flytta ut precis när skolan till exempel har fått fram en särskoleplats och anställt extrapersonal för att få det att fungera. När en familj flyttar ut kommer en ny och kommunen börjar då om att planera för att få till en fungerande verksamhet tills det är dags för dem att flytta vidare. Ibland bor de så kort tid som en månad. Samverkan med migrationsverket är i princip obefintlig men samordnaren för nyanlända har nyligen fått en namngiven kontakt på Migrationsverket som har lovat att besked om nya familjer ska ges minst två veckor i förväg. Det är dock problematiskt att vara beroende av en yttre part som inte kommunicerar samtidigt som det kommer och går personer. Det ställer stora krav på flexibilitet för skolan som är skyldiga att anordna plats i skolan och gör det svårt att planera eventuella framtida behov av förberedelseklasser, personalresurser mm.

8.7.2 Kommentarer

Aneby har en god samverkan med arbetsförmedlingen. Den lokala överenskommelsen har nyligen följts upp.

Samverkan med Migrationsverket är inte lika välfungerande. Skolan upplever stora problem. Samordnaren för nyanlända inom skolan har jobbat för att skapa en kontakt. Vi anser att Aneby kommun har gjort vad de kunnat för att skapa samverkan med Migrationsverket. Vi föreslår dock att Aneby kommun verkar för att få den muntligt överenskomna rutinen om att skolan ska få besked senast två veckor innan en ny familj kommer nedskrivet samt att den skrivs under av Migrationsverket.

8.8 Hantering av återsökning, statistik och kostnader

8.8.1 Iakttagelser

Ansaret för återsökning ligger dels på integrationsenheten dels på myndighetsenheten. Återsökning av hyror kring boende för ensamkommande har hanterats av myndighetschefen. Övrig återsökning hanteras främst av en person som arbetar på integrationsenheten och hon har kontakt med de olika handläggarna både inom ekonomiskt bistånd men även inom LSS och äldreomsorg. Migrationsverket har en e-tjänst som varit igång ett kortare tag som har underlättat. Återsökningen har inte alltid varit så enkel eftersom det inte alltid är tydlig vilka som bor i kommunen. Ibland flyttar det in ensamkommande på eget bevåg. Det är inte alltid som kommunen vet om det är en person som räknas som ensamkommande eller om det är en ungdom. De ensamkommande som kommit direkt till Aneby via Migrationsverket har kommunen koll på. Försörjningsstöd som ges till

ensamkommande kan återsökas om de inte får CSN. Det är något av ett detektivarbete för handläggarna att försöka få fram information kring de personer som kommit till kommunen utan socialkontorets vetskap. På kommunens storlek blir det ändå möjligt att gå in på varje individ för att se vad som är möjligt att återsöka.

Aneby anser att de har fått rätt mycket av de medel man lagt ut. Det som man dock inte har fått tillbaka och fått avslag på men överklagat handlar om medel som sökts för ensamkommande som kommunen placerat externt och som migrationsverket ska ersätta till fullo om det är ett LVU eller en placering enligt SOL men där LVU skälen är uppfyllda. Kommunerna har tidigare fått ersättning utan problem men Migrationsverket har nu plötsligt ändrat riktlinjerna för utbetalning och har därför avslagit ansökningarna. Överklagningarna har inte nått högsta instans men kommunen söker prövningstillstånd. Vid något tillfälle har kommunen även fått avslag eftersom Migrationsverket hävdar att pengarna i en specifik pott är slut. Migrationsverkets bedömningar har hårdnat vilket får negativa följder för kommunen.

Återsökningspengarna för respektive individ går först in på ett övergripande konto, men socialförvaltningen får den del av pengarna som de har haft kostnader för.

De schablonbaserade ersättningarna som kommer till kommunen utifrån folkbokföringsadress finns en planering kring hur pengarna ska fördelas. Avdelningscheferna träffar kommundirektören för att kontinuerligt föra diskussioner kring detta.

Socialförvaltningen återsöker även pengar från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Det som kommunen har lagt ut i form av försörjningsstöd i avvaktan på beslutet om till exempel barnpension återsöks också. Även pengar för till exempel bostadsbidrag eller föräldrapenning som kommunen lagt ut i form av försörjningsstöd i avvaktan på beslut från Försäkringskassan återsöks. Migrationsverket ersätter en månad för det glapp som uppstår innan nyanlända kommer in i socialförsäkringen. Oftast tar det mycket längre tid än så och i dessa lägen måste kommunen gå in med försörjningsstöd. Socialförvaltningen jobbar hårt på att försöka återsöka allt som är möjligt att återsöka.

Skolans återsökning sker centralt på barn och utbildningsavdelningen av en utvecklingsledare. Många ersättningar är schabloniserade. Hur sedan medlen fördelas inom skolverksamheten styr kommunen själv.

Skolans stora integrationsprojekt har renderat i 4.3 miljoner som är riktade mot nyanlända. Pengarna har sökts per insats men kommunen kan sedan omfördela. Lite oklart hur man fortsättningsvis ska finansiera samordnarkostnaden,

Skolan i Aneby har lägre kostnader än jämförbara kommuner inom skolan. De upplever det som att de trollar med knäna för att få det att gå runt. 20 miljoner om året är intäkter via statsbidrag som kommuner söker.

Integrationsenheten har ingen budget som består av medel från kommunen utan verksamheten finansieras till stor del via projektpengar från arbetsförmedlingen och länsstyrelsen samt av schablonersättningar från Migrationsverket. Verksamheten utgår ifrån projektansökningar.

8.8.2 Kommentarer

Aneby kommun jobbar aktivt med att återsöka alla medel som är möjliga att återsöka. Vi anser att återsökningarna sköts tillfredsställande. En möjlig förbättringsåtgärd vi ser, för att stärka arbetet med återsökningar ytterligare, är att samverka mer mellan barn- och ungdomsförvaltningen och socialförvaltningen för att säkerställa att respektive förvaltning hittat alla personer.

Mycket av det som görs kring integration inom både socialförvaltningen och barn- och ungdomsförvaltningen bygger på projektpengar, sökta medel och schablonersättningar.

Vi anser att det finns en risk att bygga upp grundläggande verksamhet på enbart dessa medel då det kan få negativa följder om statsbidragen dras in. Det finns risk att kostnaderna ökar inom skolan om de sökta medlen skulle minska eftersom mycket av det som görs via projektpengarna är verksamhet som måste fortgå oavsett om medel inkommer eller inte. Även inom integrationsenheten måste arbetet fortgå i någon form även om medel dras in.

8.9 Projekt och initiativ för att öka nyanländas integrering i samhället

8.9.1 Iakttagelser

Inom Aneby kommuns avdelningar söks stora summor statsbidrag och medel för att driva olika projekt. Mest pengar söktes inom sociala avdelningen och barn- och ungdomsavdelningen. Vissa projekt och initiativ har kommunen inte sökt pengar för utan drivs via samverkan med civilsamhället. Civilsamhället i Aneby är starkt.

Många av projekten har varit framgångsrika och bland annat lett till att elever går ut grundskolan med fullständiga betyg samt att personer som stått långt ifrån arbetsmarknaden via projekt och nystartsjobb nu är i arbete.

8.9.2 Kommentarer

Vi anser att Aneby kommun jobbar på ett tillfredsställande sätt med projekt och att de många projekten har bidragit till att främja integrationen i kommunen.

9 Jämförelse Ydre, Aneby och Eksjö

Ydre, Aneby och Eksjö är grannkommuner. Kommunerna gränsar till varandra men olikheterna är många. De skiljer sig i storlek och Eksjö har med sina 17 700 invånare mer än fyra gånger så många invånare än Ydre kommun med 3 800 invånare. Ydre tillhör Östergötlandsregionen medan Eksjö och Aneby tillhör Jönköpingsregionen.

När det kommer till integration finns också vissa skillnader. Det som binder de tre kommunerna samman är att samtliga utifrån sina förutsättningar fått ta emot många nyanlända både barn, ungdomar och vuxna och för alla tre kommunerna har mottagandet inneburit stora utmaningar. Se vidare några jämförande diagram från Kolada¹. En annan sak som binder samman de tre kommunerna är att samtliga har ett starkt civilsamhälle. Ydre och framförallt Aneby har lyckats bättre med att mobilisera civilsamhället. Eksjö är dock via sina medborgardialoger på god väg att öka förutsättningarna för detta.

Gällande arbetet med integration inom skola och förskola har alla tre kommunerna ändamålsenliga rutiner och vår uppfattning är att samtliga både i ordinarie verksamhet och i projekt riktat sig mot alla elever och på så sätt fångat in integrationen naturligt i det grundläggande arbetet.

Ydre kommun med sina små resurser bedriver ett integrationsfrämjande arbete både inom fritidssektorn och inom biblioteksverksamheten. Även om Eksjö och Aneby också jobbar med integration inom dessa områden till viss del, tror vi att det kan finnas vinster i att titta på hur Ydre har jobbat med integrationsprojekt, främst inom fritidssektorn. I alla tre kommunerna framkommer det att biblioteket har en viktig roll inom integration även om de inte har den uppdragsbeskrivningen. Här finns eventuellt potential att titta på hur bibliotekens roll kan stärkas inom området.

Inom socialtjänstens område jobbar de tre kommunerna olika med integration. Eksjö jobbar med att genomlysas integrationsarbetet och Ydre går emot en förändrad organisation där verksamheten kommer reduceras för att minska kostnader. Det har i Ydre funnits en god ambition att arbeta förebyggande för att förhindra att folk hamnar utanför arbetsmarknaden, men det tuffa ekonomiska läget gör att det inte finns utrymme för det framåt i samma utsträckning. Aneby jobbar mycket med att inom området driva olika typer av projekt som visar på ett innovativt och framgångsrikt integrationsarbete som också i förlängningen kommer kunna bidra till ökad arbetskraft inom kommunen, till exempel genom projekten Barnskötarspåret och Glada ögon. Ydre och Eksjö kan med fördel ta inspiration av Aneby i sitt fortsatta arbete inom området.

¹ <https://www.kolada.se/?p=index>

Återsökningen behöver både Ydre och Eksjö titta närmare på vad gäller rutiner och här kan det finnas samverkansvinster.

Alla får plats-veckan som Aneby anordnar anser vi vara ett mycket gott exempel på integrationsfrämjande verksamhet och den är unik i sitt slag. Även här kan det finnas möjlighet att Ydre och Eksjö kan få inspiration av konceptet som borde vara överförbart till andra kommuner.

Alla tre kommunerna brottas med att det till viss del saknas nedskrivna rutiner för intern samverkan inom kommunen och alla saknar också en övergripande plan för integration. I alla tre kommunerna sköts delar av samverkan via gott samarbete mellan personer istället för att bygga på tydliga strukturer kring vilken funktion som ansvarar för vad. Trots olikheter finns det även inom detta område möjligheter att ta inspiration av varandras arbete under framtida arbete med framtagande av övergripande planer och strukturer för samverkan. Kommunerna har trots allt vissa likheter kring uppbyggnaden av organisationen. STÄV-gruppen i Eksjö, som är en grupp på övergripande nivå, kan vara ett koncept som kan användas i liknande tappning i även de övriga kommunerna.

Dag som ovan,

Camilla Karlsson

Certifierad kommunal revisor

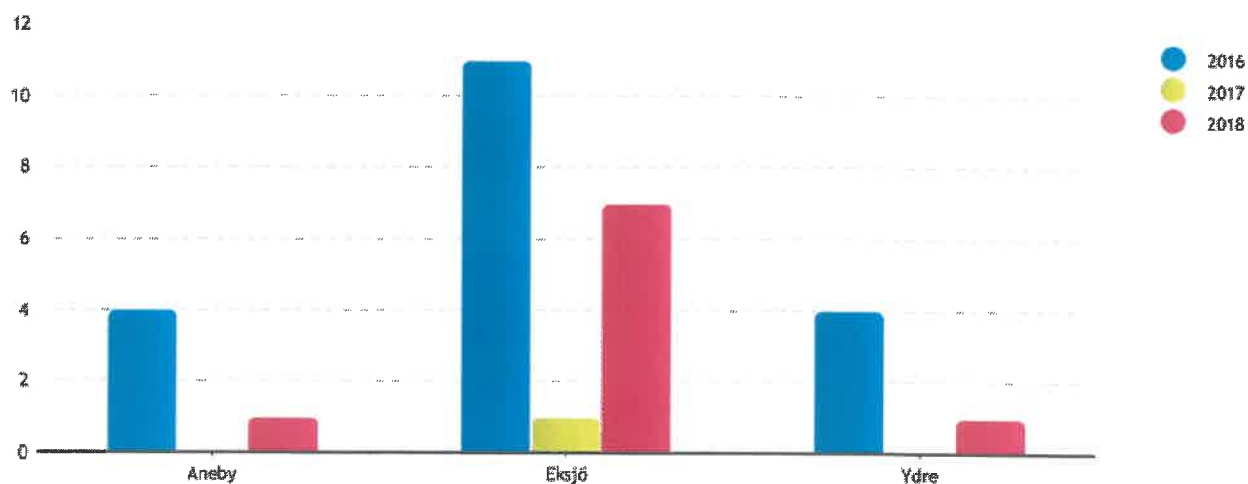

Anna Werner

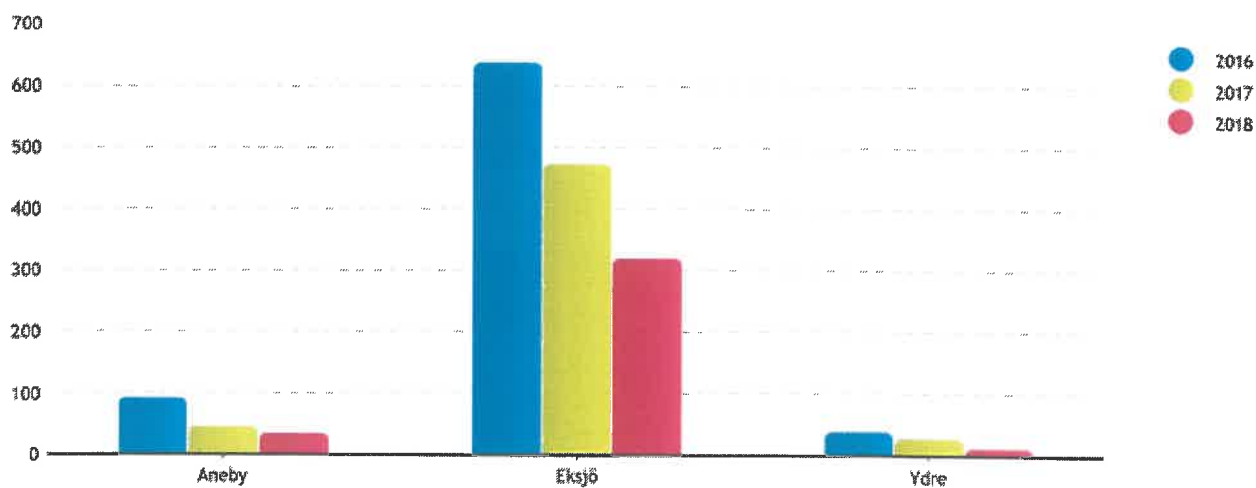
Senior konsult och socionom

Bilaga 1: Jämförelser från Kolada

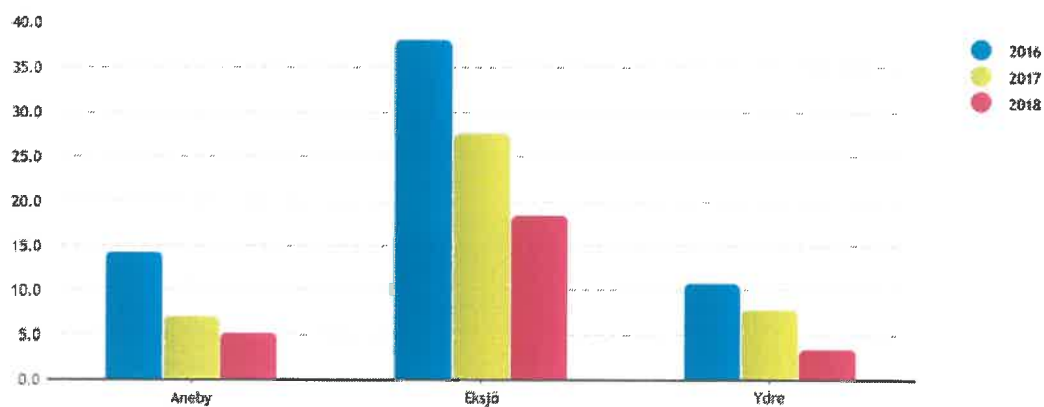
Anvisade ensamkommande barn, antal (Värde):

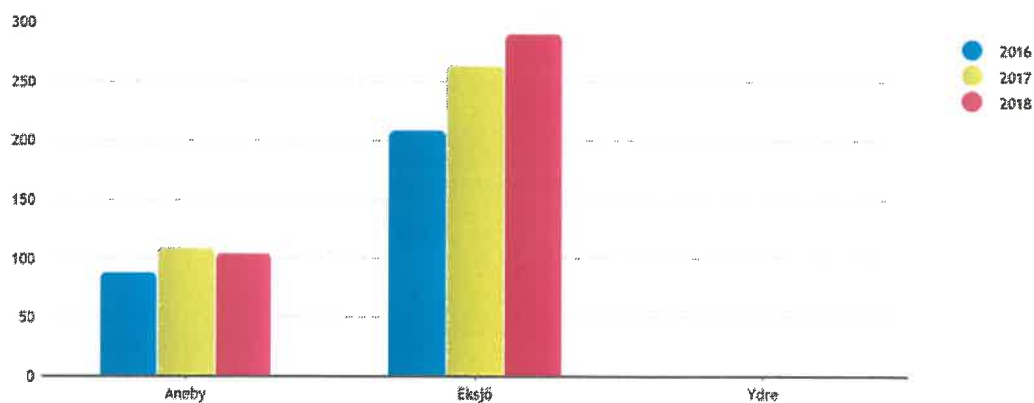
Asylsökande/inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem, antal (Värde):

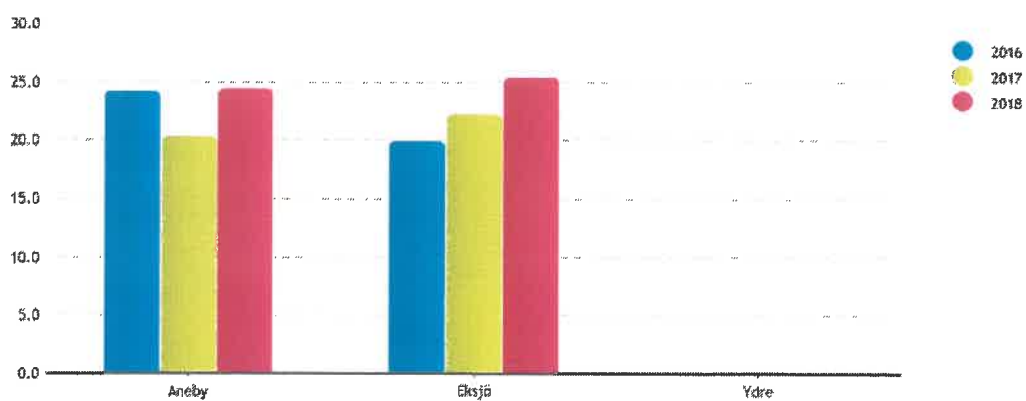
Asylsökande/inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem, antal/1000 inv (Värde):

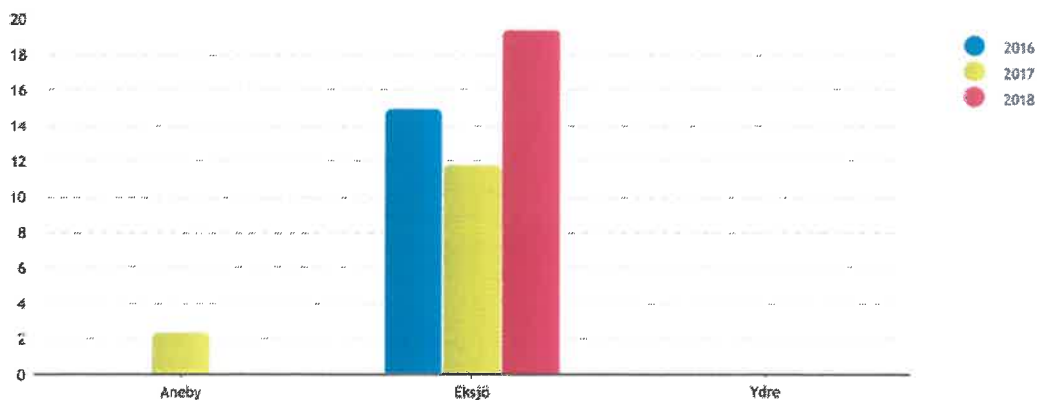
Elever i SFI-utbildning, antal (Värde):

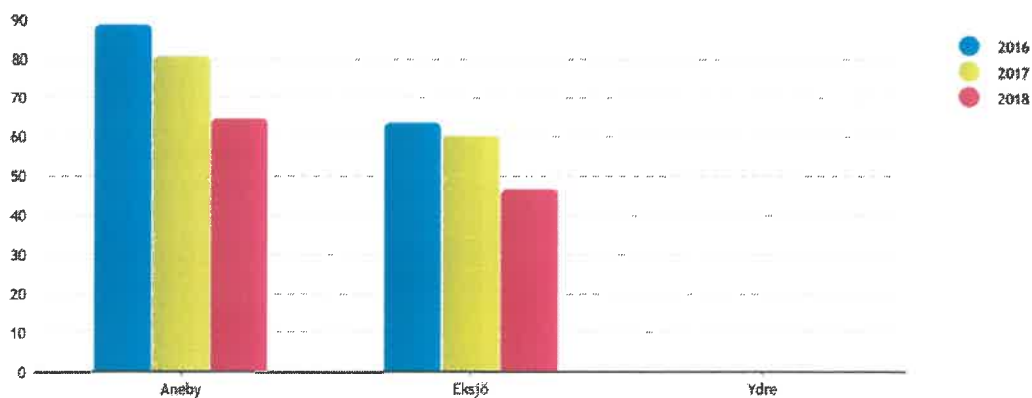
Elever per lärare i SFI, heltidstjänster (Värde):

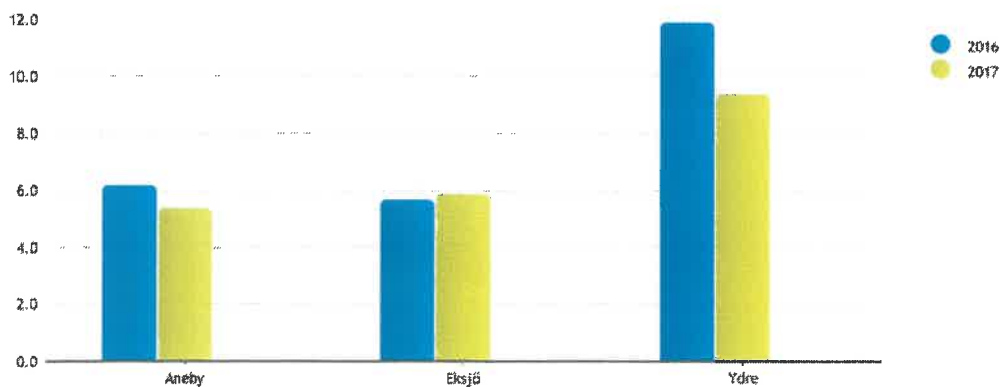
Elever på SFI som avbrutit utbildningen och klarat mindre än två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%) (Värde):

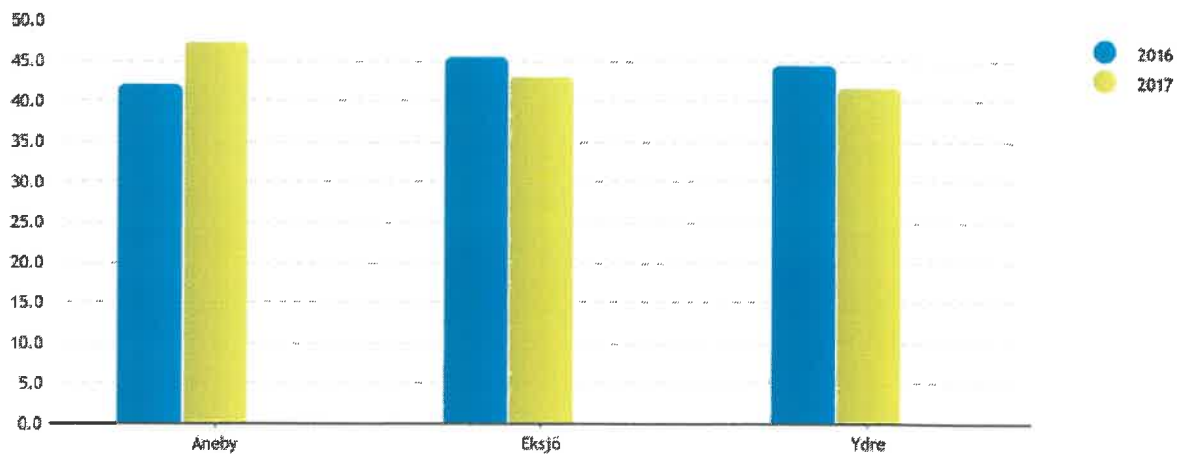
Elever på SFI som klarat minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%) (Värde):

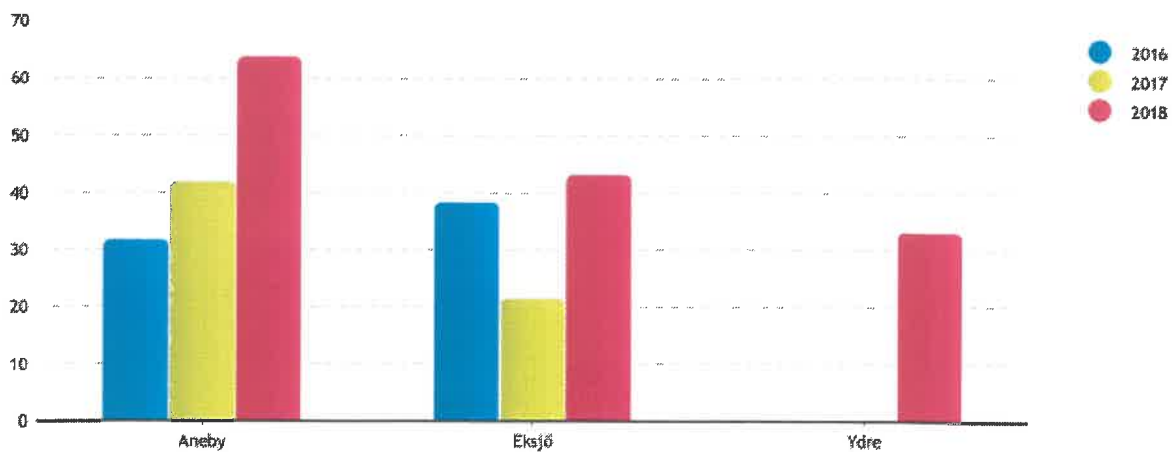
Försörjningsstöd som andel av nettoinkomsten bland skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, andel (%) (Värde):

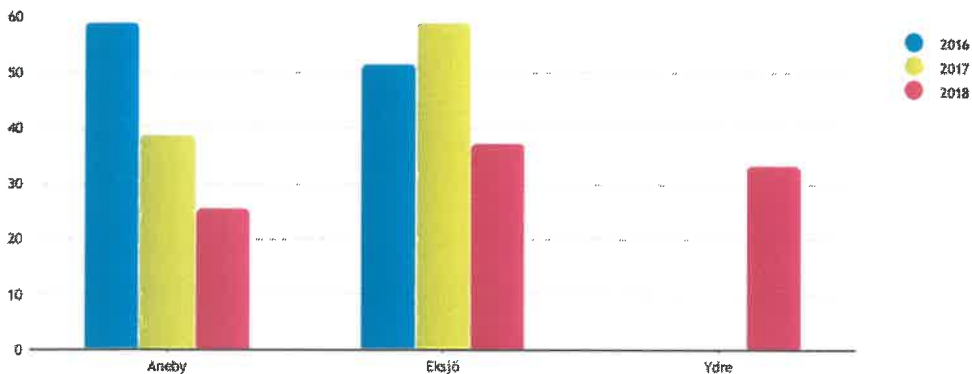
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, andel (%) (Värde):

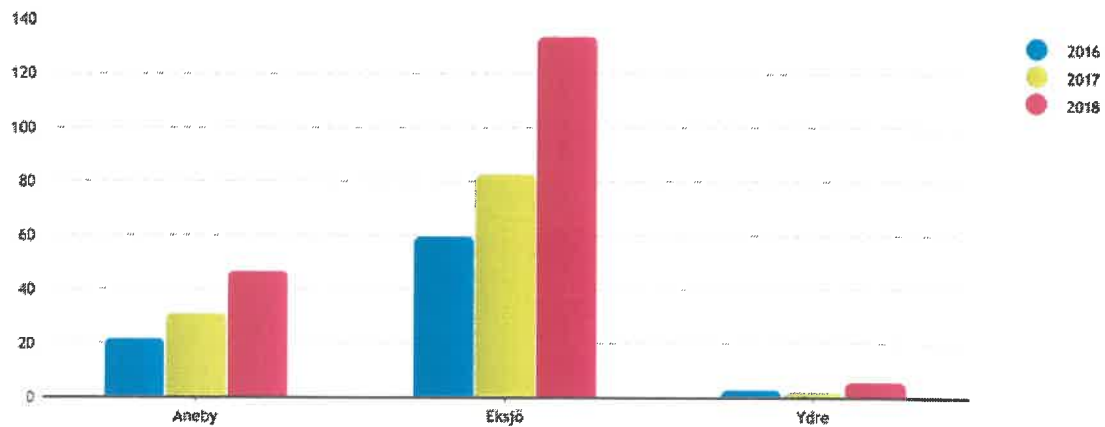
Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), andel (%) (Värde):

Lämnat etableringsuppdraget och deltar i arbetsmarknadspolitiska program (Status efter 90 dagar), andel (%). Källa: SCB. (Värde):

Lämnat etableringsuppdraget under året, antal (Värde):

Skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-25 år som varken förvärvsarbetar eller studerar, andel (%) (Värde):

